

ชื่อเรื่อง การพัฒนาระบบจัดการคุณภาพกลุ่มข้าวกล้องงอกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

ชื่อผู้วิจัย ดร.พอใจ สิงหนัตร และคณะ

ประเภทผลงานวิจัย ผลงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนาคุณภาพกลุ่มข้าวกล้องงอกโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2. เพื่อจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาข้าวกล้องงอกบ้านไหล่หิน อ.กะลา จ.ลำปาง กลุ่มเป้าหมายได้แก่กลุ่มผู้ประกอบการการผลิตข้าวกล้องงอก จำนวน 1 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 15 คน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จัดกระบวนการกลุ่มย่อย และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพข้าวกล้องงอกและการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาข้าวกล้องงอก

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มข้าวกล้องงอกบ้านไหล่หิน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของกลุ่มไว้อย่างชัดเจน แต่สมาชิกกลุ่มยังไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน สมาชิกกลุ่มจึงร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มโดยการแบ่งลักษณะและประเภทของงาน การกำหนดรายละเอียดของงานแต่ละงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ขอบข่ายงาน ให้มีความละเอียดและชัดเจนมากขึ้น ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก กลุ่มมีความต้องการและสนใจที่จะพัฒนาการผลิต และการพัฒนาคุณภาพข้าวกล้องงอก เพื่อให้ผลผลิตที่ได้รับเป็นที่ยอมรับและมีมาตรฐาน จึงได้จัดอบรมเพื่อให้ความรู้เรื่องการพัฒนาการผลิตและการพัฒนาคุณภาพข้าวขึ้น และขอเข้าสู่โครงการระบบการจัดการคุณภาพข้าว (GAP) ด้านการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาเรื่องข้าว ได้มีการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องข้าวร่วมกับคนในชุมชน กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา สมาชิกกลุ่มข้าวกล้องงอก ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาเรื่องข้าวในวัดป่าชัยมงคล การจัดตั้งศูนย์เบื้องต้นประกอบไปด้วยส่วนของการเล่าเรื่องราวความเป็นมาของข้าว การจัดแสดงชุดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ แผนภาพแสดงขั้นตอนการปลูกข้าว คุณประโยชน์ของข้าวกล้องงอก และส่วนการแสดงภาพถ่ายเรื่องราวเกี่ยวกับข้าว

ทั้งนี้การขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ได้อาศัยความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาเรื่องข้าวรู้เป็นแหล่งในการสืบสาน เผยแพร่ ความเป็นมาของข้าวให้เป็นที่รู้จักจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป แต่การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาข้าวในครั้งนี้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากอาคารที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้นั้นไม่เหมาะสม ปะปนอยู่กับโรงครัว และไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการจัดแสดงเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำนาของศูนย์การเรียนรู้ รวมถึงการขาดงบประมาณในการดูแลรักษาพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ และค่าใช้จ่ายในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบจัดการคุณภาพกลุ่มข้าวกล้องงอก การมีส่วนร่วมของชุมชน

Research Title : Community participatory development system for germinating brown rice quality management at Ban Laihin, Kohkha district, Lampang province

Authors : Dr. Porjai Singhanate et al.

Research Category : Community Participatory Research

Abstract

This study had the objectives to 1. Develop community participatory germinating brown rice quality group and 2. Set up Ban Laihin Germinating Brown Rice Wisdom Learning Center, Kohkha district, Lampang province. The target group was a germinating brown rice production practitioner group. There were 15 informants using the community participatory process. Data collections were by interviews, small group process and learning exchange forum concerning germinating brown rice quality development and setting up germinating brown rice wisdom learning center.

The results of the study found the Laihin germinating brown rice group had specified the group's roles and duties clearly but the group members did not know their own roles, duties and responsibilities. So the group members found the guidelines together to solve the management and administration of the group by dividing the aspects and types of the work, specifying clearer the details of each work, duty, responsibility and scope in more details.

The germinating brown rice product development: The group wanted and was interested to develop the production and development of germinating brown rice so the product could be well accepted with a high standard so they had a training to learn how to develop the production and quality and asked to join in the rice quality management system (GAP).

The Set up of Rice Wisdom Learning Center: There was a rice learning exchange with people in the community, youth group, pupils, students etc. Most members thought they should set up the learning center in Wat Paa Chaimonkol. The center at first would consist of the part telling the story of rice, displaying tools and equipment used in rice growing, rice planting scheme, benefits of germinating brown rice and pictures concerning rice.

The drive to set up the learning center needed and involved every concerned person to make the rice learning center a source to continue, transfer and disseminate knowledge about the story of rice to the next generation. But the set up of the center was not complete within the specified timeframe because the center was not in a suitable building. It was together with the kitchen and did not have appropriate rice growing equipment and tools to display. It also lacked sufficient budget to upkeep the center and pay for the cost of water and electricity.

Keywords : Development of germinating brown rice quality management system, community participation